

XVIII. TÜRK TARİH KONGRESİ

1-5 EKİM 2018 / ANKARA

KONGREYE SUNULAN BİLDİRİLER

XII. CİLT

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI TARİHİ

TÜRK TARİH KURUMU

XVIII. TÜṘK TARİH KONGRESİ
XII. CİLT

TÜṘK DİLİ VE EDEBİYATI TARİHİ

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
T Ü R K T A R İ H K U R U M U Y A Y I N L A R I
VIII. Dizi - Sayı: 35^m

XVIII. TÜRK TARİH KONGRESİ

Ankara: 1-5 Eylül 2018

KONGREYE SUNULAN BİLDİRİLER

XII. CİLT

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI TARİHİ

Hazırlayanlar

Semiha NURDAN – Muhammed ÖZLER

ANKARA, 2022

Atatürk Kùltür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yönetim Kurulunun 28.01.2022 tarihli ve 834/20 sayılı kararı gereği e-kitap olarak yayımlanmıştır.

e-ISBN: 978-975-17-5111-9 (tk.)
978-975-17-5123-2 (12.c)

Baskı

Kuban Matbaacılık Yayıncılık
İvedik Organize San. Matbaacılar Sitesi
1514. Cadde No: 20 06190 İVOGSAN - ANKARA
Tel: 0 312 395 20 70 Faks: 0312 395 37 23
Sertifika No: 47331

XVIII. TÜRK TARİH KONGRESİ

Cumhurbaşkanı

Sayın RECEP TAYYİP ERDOĞAN'ın

Koruyucu Başkanlığında

Türk Tarih Kurumu tarafından düzenlenmiştir.

XVIII. TÜRK TARİH KONGRESİ

KOMİTE BAŞKANI

Refik TURAN

HAZIRLIK KOMİTESİ

Refik TURAN	Güray KIRPIK
Birsel KÜÇÜKSİPAHİOĞLU	Abdurrahman UZUNASLAN
M. Ali ÇAKMAK	Zeki ERASLAN
Nagehan ÜSTÜNDAĞ	Şengül DEMİREL
Birkan SOYKAN	Selin Adile EREN
Uğur Cenk Deniz İMAMOĞLU	Uğur ÖZÇELİK
Semiha NURDAN	

YAYIN KOMİTESİ

Birol ÇETİN	Hüseyin Murat YÜCEL
Ahmet KILINÇ	Semiha NURDAN
Muhammed ÖZLER	

TASHİH KOMİTESİ

Semiha NURDAN	Muhammed ÖZLER
Elif AYDINBAŞ	Mehmet Ali ÖZKAN
Gökhan KOÇ	Sevilay DEMİREZEN
Hande Yaren KARACABEY	Ceyda UÇAR
Sevcan TATAR	Kübra GÜNEY
Selma EFELER GÜMÜŞKAYA	Işıl Tuana AKGÜL
Şengül TOUMPAN	Abdülkadir BİNİCİ
Sadiye İLHAN	İzzettin KAYA
İbrahim ULUSAN	Kadir DEMİREL
Ahmet Emin VARILCI	Haşim KOÇ

İÇİNDEKİLER

BU CİLTTE BİLDİRİSİ OLANLARIN ALFABETİK LİSTESİ	IX
SUNUŞ	XI

SEKSIYON XXII

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI TARİHİ

AFAK YUSUFLU: <i>Tarihsel Gerçeklik ve Edebî Karakter</i>	1
AHMET İÇLİ: <i>Kasımî Mecmuasındaki Irak ve Çevresi (Bağdat ve Musullu)</i> <i>Şairler ile Şiirleri</i>	9
AHMET TAŞĞIN - VEYSEL BAYRAM - ÖNER ATAY: <i>Dediği Sultan</i> <i>ve Seyyit Harun Karşılılaşması: Menakıbnamelerin Anlam Dünyası</i>	19
ALCAN CAFER - MEYREM SALİM: <i>Belgeler Işığında Kuruştan</i> <i>Nahiye/Kaza Merkezi Oluşlarına Kadar Eski Cuma ve Osmanpazarı Tarihleri</i> .	27
ALMA OMANOVIĆ-VELADŽIĆ: <i>On Some Ottoman Sources of Kadić's</i> <i>Chronicle</i>	59
AYNUR MAMMADOVA: <i>Dede Korkut Kitabı Dilinde Kullanılan Eski Türk</i> <i>Sözlerinin Çağdaş Azerbaycan Edebî Dilinde Aksı</i>	71
AYŞE SAĞLAM: <i>20. Yüzyılda Yaşayan Bir Şairin Dilinden Rumeli Zaferi:</i> <i>Müstecâbizâde İsmet'in Dâstân-ı Zafer Manzumesi</i>	87
BEYHAN KESİK: <i>Musullu Alî Behcet Efendi ve Şiirleri</i>	99
CAFER GARİPER: <i>Edebiyat Tarihi Araştırmacılığın ve Edebiyat Tarihi</i> <i>Yazımında İhmal Edilen Bir Nesil: Ara Nesil</i>	111
ELENA VASSILEVA - STANISLAV IVANOV - ELENA NAYDENOVA: <i>Deviant Positions of Skeletons in the Islamic Necropolis</i> <i>Near Makak Residential Area, Shumen, Bulgaria</i>	125
EMBİYE KAZİMOVA: <i>Osmanlı Döneminde Bulgarca Yazılan Türkçe Ders</i> <i>Kıtapları</i>	141
EMEL NALÇACIGİL ÇOPUR: <i>Klasik Edebiyatımızda Gazâvat-Nâme ve</i> <i>Zafer-Nâmelerde Savaşlar</i>	153
FİDAN GASİMOVA: <i>Tarihi Süreç İçerisinde Oğuz ve Kelt Metinleri</i>	171

GÜLZADA STANALİYEVA: <i>Küreselleşmeye Bağlı Olarak Kırgız Diline Giren Yeni Kelimeler (Neologizmler) (Medya Metinlerinin Çerçevesinde Analiz)</i> . 187	
GÜNAY GARAYEVA: <i>XX. Yüzyıl Azerbaycan ve Türk Şairinde Tasavvuf Simgesinin İdentifikasyonu</i> 201	201
İLKNUR TATAR KIRILMIŞ: <i>Kadın Yazarlar ve Kırmaca Tarih İlişkisi</i> 215	215
KAMİLA BARBARA STANEK: <i>Türk ve Leh Atasözlerinde Hiyerarşi Kavramı</i> 235	235
KATERINA VENEDIKOVA: <i>Abideleriyle Kıtabeleriyle Doğu Rodoplar'da Aleviler Bektaşiler</i> 263	263
KRASIMIRA MUTAFOVA: <i>Penalties and Sanctions Imposed Upon Orthodox Priests and Parishioners in the Balkans During the 17th – 18th Centuries (On Ottoman Documentary Material)</i> 281	281
MEMİŞ MERDAN: <i>Bulgar Tarihçilerinin Araştırmalarında Türkiye'nin 1930'lu Yıllardaki Balkan Politikası: Ana Sorunlar ve Vurgular</i> 299	299
MENENT ŞUKRİEVA -BÜLENT KIRCALI: <i>Açılışından Kapanışına Kadar Bulgaristan Türklerinin Önemli Kültür Müesseselerinden Şumnu Devlet Türk Estrat Tiyatrosu</i> 321	321
NAİLE ASKER: <i>Âşık Şenlik'in Eserlerinde Dil ve Üslup</i> 349	349
NEVRİYE ÇUFADAR: <i>Bulgaristan'da Türk Halkbilim Çalışmaları-Gelecek Neslin Eğitim ve Kültür Temeli (Demokrasi Döneminde)</i> 363	363
PAULINA ANDONOVA: <i>Voynuk or Askerî? The Transformation of the Voynuk Landholdings into Askerî Çiftlik in the Context of the Ottoman Socio-Economic History</i> 379	379
ŞEBNEM HÜSEYNOVA: <i>Türk Halk Edebiyatında Yaşlı Karı Karakterinin Tarihsel Gelişimi - Mitlerden Masallara</i> 409	409
ŞUREDDİN MEMMEDLİ: <i>Gürcistan'da Azerbaycan Türk Edebiyatı: Evrimsel Dönemleri</i> 419	419
VENETA YANKOVA: <i>Crimean Khans / "Sultans" Giray in the Local History of Gerlovo Region</i> 429	429
VÜSALE MUSALI: <i>Anadolu Sahası Türk Edebiyatının Araştırılmamış Sayfası: St. Petersburg Doğu El Yazmaları Enstitüsü'nde Korunan Osmanlı Edebiyatı Örnekleri</i> 443	443
ZARİNA CALBİYEVA: <i>Eski Uygurca Metinlerindeki Bazı Deyimlerin Modern Kırgız Türkçesindeki Karşılıkları</i> 461	461

BU CİLTTE BİLDİRİSİ OLANLARIN ALFABETİK LİSTESİ

SEKSIYON XXII

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI TARİHİ

AFAK YUSUFLU.....	1
AHMET İÇLİ	9
AHMET TAŞĞIN - VEYSEL BAYRAM - ÖNER ATAY	19
ALCAN CAFER - MEYREM SALİM.....	27
ALMA OMANOVIĆ-VELADŽIĆ	59
AYNUR MAMMADOVA.....	71
AYŞE SAĞLAM	87
BEYHAN KEŞİK.....	99
CAFER GARİPER.....	111
ELENA VASSILEVA - STANISLAV IVANOV - ELENA NAYDENOVA ...	125
EMBİYE KAZİMOVA.....	141
EMEL NALÇACIGİL ÇOPUR	153
FİDAN GASİMOVA	171
GÜLZADA STANALİYEVA	187
GÜNAY GARAYEVA	201
İLKNUR TATAR KIRILMIŞ	215
KAMİLA BARBARA STANEK.....	235
KATERINA VENEDİKOVA	263
KRASİMİRA MUTAFOVA	281
MEMİŞ MERDAN	299
MENENT ŞUKRİEVA -BÜLENT KIRCALI.....	321

NAİLE ASKER	349
NEVRİYE ÇUFADAR.....	363
PAULINA ANDONOVA	379
ŞEBNEM HÜSEYNOVA	409
ŞUREDDİN MEMMEDLİ	419
VENETA YANKOVA.....	429
VÜSALE MUSALI	443
ZARİNA CALBİYEVA	461

SUNUŞ

“Türk ve Türkiye tarihini çağdaş, sosyal bilim anlayışıyla araştırmak ve yaymak; bu alandaki araştırmaları desteklemek ve toplumdaki tarih bilincini geliştirmek” misyonu çerçevesinde faaliyetlerini yürüten Türk Tarih Kurumu, milli bir tarihsel kimliğin oluşmasında geçmişte olduğu gibi günümüzde de önemli bir rol üstlenmiş bulunmaktadır.

Dünyayı hâkimiyeti altına alan küreselleşme süreci, köklü milli ve manevi değerleri olmayan veya bunları gereği gibi koruyamayan kültürleri yok ederek milletleri öz kültürlerinden uzaklaştırabilmektedir. Gerek dünyada gerekse bulunduğumuz coğrafyada yaşanan olaylara bakıldığında tarih ve millî kültür bilincine sahip, geçmişten ders çıkarmayı bilen milletlerin her türlü zorluğa karşı kendi varlıklarını korudukları görülecektir. Bu nedenle Türk Tarih Kurumunun insanlığa, tarihe ve geleceğe karşı görev ve sorumlulukları oldukça önemlidir. Bu bağlamda, Kurumumuzun görev ve sorumluluklarında biri de yeni bulguları ve bilimsel konuları tartışmak üzere toplantılar, kongreler düzenlemektir. Bu toplantı ve kongrelerin en önemlisi Türk Tarih Kongreleridir. Dünyada kendi alanında en saygın kongreler arasında yer alan Türk Tarih Kongrelerinin ilki Atatürk’ün direktifiyle 2-11 Temmuz 1932’de yeni Türk tarih tezinin ve tarih eğitiminde izlenecek yolun öğretmenlere anlatılması amacıyla toplanmış, daha sonra uluslararası nitelik kazanmıştır. Türk Tarih Kongreleri, Türk tarihi ile Türkiye tarihinin önemli olaylarının aydınlatılmasına büyük katkılar sağlamış, ülkeler ve insanlar arasındaki kültürel bağların kurulmasına ve geliştirilmesine de olumlu hizmetlerde bulunmuştur.

Türk ve Türkiye tarihi üzerindeki araştırmalara ve Tarih Kongrelerine gösterilen ilgi o zamandan beri giderek artmıştır. Cumhurbaşkanlarımızın himayetlerinde bugüne kadar sürdürülen Tarih Kongrelerinin XVIII’incisine yurtiçi ve yurtdışından yaklaşık 800 bilim insanı katılmıştır.

1-5 Ekim 2018 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen XVIII. Türk Tarih Kongresi; *Selçuklu Tarihi ve Medeniyeti, Osmanlı Tarihi ve Medeniyeti, Türk Dünyası Tarihi, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Kültür ve Medeniyetler Tarihi, Din ve Mezhepler Tarihi, Roma ve Bizans Tarihi ve Medeniyeti, Bilim ve Teknoloji Tarihi, Askerî Tarih, Ayaklanmalar, İsyanlar, Darbeler ve İhtilaller Tarihi, Türk-Ermeni İlişkileri, Tarihçilik, Tarihi Coğrafya, Tarih, Şehir ve Mimari, Göç ve İskân, Türk Dili ve Edebiyatı Tarihi, İktisat Tarihi, Hukuk ve Diplomasi, Arkeoloji, Sanat Tarihi, Vakıflar Tarihi, Hatıralar, Biyografiler, Otobiyografiler* başlıkları altında icra edilmiştir. Bilim insanları ve araştırmacılar, zikredilen konu başlıkları çerçevesinde Türk tarihinin farklı dönem ve alanlarını ele almıştır. Kongrede sunulan tebliğlerin önemli bir kısmını içeren elinizdeki bu eser Türk tarihi hakkında kapsamlı metinler içermektedir.

Bildiri kitabı hazırlanırken kongre program kitapçığındaki konu başlıklarına göre kitabın içindekiler dizini hazırlanmış ve bildiriler on iki ciltte toplanmıştır. Kongre sırasında yoğun bir ilgi gören tebliğlerin bir yayın hâline getirilmesiyle daha geniş kitlelere ulaştırılması umulmaktadır.

Prof. Dr. Birol ÇETİN
Türk Tarih Kurumu Başkanı
Ankara, 2022